

Costums diversos recollits per Joan Amades

Arenys de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Arenys de Mar

Coordenades:

Latitud: 41.57937747981
Longitud: 2.551526427269
UTM Est (X): 462615
UTM Nord (Y): 4603174

Classificació

Número de fitxa 08006 - 423
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Costumari
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: No són actius.
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dt., 09/05/2023 - 12:05

Descripció

A part de les festes, tradicions i costumari citats en aquest treball amb una fitxa individualitzada per la seva rellevància i ressò social, també hi ha una sèrie d'anotacions en el Costumari català de Joan Amades (1987) que fan referència a Arenys de Mar i que s'ha cregut oportú aplegar-les per tal que siguin considerades o, si més no, conegudes, independentment de la seva vigència o veracitat contrastada.

Amades (1987, vol. III, pp. 247) parla del Ball de cançons que es feia per Carnestoltes a Arenys de Mar "els cantaires es reunien per carrers i, en voler acabar el ball, feien cap a la plaça, on totes les colles es fonien en una i intensificaven els cants com a final de festa. Aquests balls solien moltes vegades començar uns dies abans de les Carnestoltes, a voltes per Cap d'Any, i s'anaven repetint cada dia de festa o cada dia al vespre en havent sopat; prenién més importància i increment els dies de Carnestoltes".

A la pàgina 470 parla d'un altre costum del dijous gras a Arenys de Mar. Diu que a "les cases acomodades solien fer un convit al qual convidaven molta gent. Era obligat menjar una gran coca molt gruixuda, dins de la qual hi havia amagades una o dues faves seques. El qui trobava la fava restava obligat a repetir el convit pel seu compte el dijous vinent i a convidar-hi, a part d'altres, tots aquells que havien assistit al primer berenar. A voltes el qui feia el segon convit també posava una fava dins de la coca, la qual obligava així mateix al qui la trobava a organitzar un altre àpat. Així hi havia hagut anys que els convits duraven tots els dijous de Quaresma".

Amades (1987, vol IV, pp. 1042) diu que per la verema, a Arenys de Mar hi ha el costum de posar raïms naturals a les mans de la imatge de Sant Zenon, com imatge protectora.

Per la vigília de Nadal, el dia 24 de desembre, Amades (1987, vol. I, pp. 33) explica que la quitxalla d'Arenys i també Canet, anaven per la platja "fent volar restes de cordes velles, enceses, i sonant corns i fent volar brunzidors, per tal de fer saber als Reis que el Jesuset havia nat, i que no es descuidessin d'anar-lo a adorar i de portar-los, a ells, les joguines i els dolços que els haguessin sobrat". Afegeix que la mainada de la costa creu que els Reis venen per mar.

Més endavant (vol. I; pp. 58) descriu el costum de la "fadrinalla" la vigília de Nadal (24 de desembre) de lliurar-se a fer bromes "pròpies del dia dels Innocents", com "emportar-se una barca de la platja i posar-la a la bassa del molí de la mina, situat als afores de la població, on l'endemà l'havien d'anar a cercar llurs propietaris. També era corrent lligar cordes a les anelles de les portes foranes de les cases. Lligaven una mateixa corda a dues anelles de dues cases veïnes, les quals, en anar a obrir, es trobaven que no podien, perquè les portes restaven travades. Calia demanar l'ajut d'algun passant o d'un altre veí perquè deslligués la corda. Era costum penjar forcs d'alls a les portes mentre la gent era a missa del gall".

També per Nadal explica que els Caputxins del noviciat d'Arenys organitzaven una mena de processó a la qual hi anava un gran nombre de congregants, seguits de la comunitat. "Tots duïen ciris encesos. La presideix el pare vicari, que porta una imatge de l'infant Jesús. La comitiva s'encamina a la cel·la del pare guardià, al peu de la qual un dels frares fa un quiquiriquí, i a continuació el pare guardià obre la porta de bat a bat i surt per afegir-se a la comitiva, la qual presideix. La processó surt a donar una volta per l'illa de cases on hi ha el convent i s'encamina cap a l'església. Al carrer, gran gentada espera el pas de la processó. La gent canta cançonetes de Nadal, que són corejades pels frares i pels confreres. Els frares acompanyen el cant amb castanyoles, panderos i flabiols; tots entren al temple enmig de gran joia i alegria i seguidament comencen la funció pròpia del dia" (vol. I; pp. 125 i 126)

Pel darrer dia de l'any, el 31 de desembre, conegut per ser el dia en què es passeja l'Home dels Nassos, Amades (1987, vol I; pp. 258) explica que a Arenys de Mar i altres poblacions costaneres de llevant "hom deia a la mainada que per a poder veure l'Home dels Nassos calia estar net de pecat, i hom feia fer a la quitxalla una confessió pintoresca. Havien d'anar vora el mar i dir, cridant, les malifetes que havien fet i sobretot les mentides que havien dit. Per cada pecat o mentida havien de fer un nus a un cordill o una veta, i

quan els havien dit tots, havien de tirar el cordill a mar. Si l'aigua se l'emportava, el mar els perdonava i absolia i es feia seus pecats i mentides, però si l'escopia, era senyal que els pecats eren tan greus que no tenien perdó i el mar se'n desentenia. A les nenes i a la mainada molt petita, que hom tenia por que s'acostessin massa a l'aigua, els feia tirar la veta al foc, i no restaven perdonats fins que s'havia ben cremat. Però com que la confessió i la mecànica dels nusos se solien allargar més del compte, quan restaven purs de pecat ja era passada l'hora de poder veure el personatge i, després de tants esforços, encara no el podien contemplar".

Bibliografia

AMADES, Joan (1987) Costumari català. El curs de l'any. Barcelona: Salvat editors.